

lem de paagjældende Interesser, bristede paa Godseiernes Modstand, saaledes er den Forventning, at der nu hert skulde være foregaaet en Forandring, til hvilken det nævrende Forslag væsentligen støtter sig, ikke gaaet i Opfyldelse, — og de politiske og statsøkonomiske Formaal, der skulde berettige Lovgivningsmagtens Indskriden, ere, saavidt jeg skjønner, i saa mange Henseender i Lovforslaget tilfidesatte for Om sorgen for et vist Antal Individuers pecuniære Fordeel, at denne Mangel ikke kan afhjælpes gennem Vædringsforslag.

Paa den anden Side kan jeg ikke slutte mig til den af Fleertallet foreslaaede Dagsorden, da denne formentlig kan og vil blive opfattet som en Fornægtelse af den ganske særegne Myndighed over Bondejorden, som Staten altid har udøvet, og som for Tiden finder sit Udtryk i det omfattende og indgribende System af Paabud og Forbud, hvis Nødsnødvendighed nu ikke lenger bestrides af Noget. Eigesom denne gjældende Retstilstand udelukker Anvendelsen af de strenge Eiendomsbegrebers Medfør paa dette særlige Forhold, saaledes vil omvendt dettes yderligere Udvikling i samme Aand og Retning heller ikke kunne drages til Følge med Hensyn til andre Eiendomsforhold, — end ikke for Raadigheden over Hovedgaardens eller Kjøbstadjorder. Det er derfor min Overbevisning, at Lovgivningsmagten i Kraft af den samme „Statsmaxime“, som har grundlagt Fæstelovgivningen, maa kunne paabyde dens Afløsning ved Fæstegodsets Overgang til Selveiendom, naar Folkets politiske, økonomiske og sociale Udvikling kræver dette. Da jeg ikke kan see en tilstrækkelig Opretholdelse af denne Lovgivningsmagts Ret i de dunkle Antydninger, som Fleertallets Forslag giver, kan jeg ikke tilraade Thinget at slutte sig til en Udtalelse, som — saalænge den staaer ved Magt — kunde medføre, at Dynaaelsen af et af den danske Lovgivning i et Aarhundrede efterstræbt Formaal blev afhængig af Enkeltemands Forgodtbefindende.

Den af vægtige retskyndige Autoriteter støttede Grundsatning, at Lovgivningsmagten er berettiget til at paabyde Fæstes Overgang til Selveiende, er ikke blot gjentagne Gange og

under forskjellige Former hævdet af Folkethinget, men ogsaa Landstinget har vedkjendt sig samme; thi, saa enig jeg er med Fleertallet deri, at Thinget ikke er bundet ved Enkelthederne i den tidligere Dagsorden, som ikke have været Gjenstand for særlig Forhandling og Afstemning, saa kan dette dog ikke udstrækkes til det Princip, som deri eenstemmig er vedtaget, at Sagen kan afgjøres ved Lov; og at Initiativet dertil helst bør udgaae fra Regjeringen. Ifølge den af Indenrigsministeren paa den hele Regjeringens Vegne afgivne Erklæring er denne enig i begge disse Punkter, og jeg skal derfor til Fleertallets Dagsorden stille et Vædringsforslag, hvori dette Standpunkt fastholdes. Med Fleertallet antager jeg, at Fæstes Overgang til Selveiende ved fri Overenskomst mellem Sælger og Kjøber er den bedste Løsning af Spørgsmaalet. Jeg beklager Lovforslagets Fremkomst, fordi det kan gjøre denne Udvikling Afbræk ved at svække Tilbøieligheden til at købe. Men jeg frygter for, at den af Fleertallet foreslaaede Dagsorden ikke vil opnaa den Hensigt at modvirke Utilbøielighed til at sælge.

Hvorvel det for mig er Hovedsagen at hævde Lovgivningsmagtens Myndighed over dette Forhold, troer jeg dog, at det vil være til Gavn for Sagens fremtidige Udvikling at stænke de Antydninger, hvorved Indenrigsministeren har betegnet Regjeringens Standpunkt, større Opmærksomhed, end de hidtil synes at have fundet. Jeg er med Regjeringen enig i, at Frihed i Jordens Benyttelse er stemmende med Folkets hele Udvikling og Vel; men jeg antager, at den gamle, dybt indgribende Forskel mellem Hovedgaardensjord og Bondejord først da kan ophæves uden Fare, naar al Bondejord fuldstændig er gaaet over i Selveiende (eller det dermed nær beslægtede Arvesætte med Ret til at sælge og pantsætte). Derimod har jeg ingen Tvivl om, at dette Formaal strax og fuldstændigen kan naaes med Hensyn til al den Bondejord, som alt nu er eller fremtidig maatte komme i Selveiende, saa at sammes Brug ikke undergives anden Indskrænkning end den, der alt er hjemlet i den gjældende Lovgivning til Værn for Opretholdelsen af en selvstændig Middelstand blandt Jord-